

WIJS MET GOD

*Ken Hem in al je wegen, dan zal Hij je paden
rechtmaken* Spreuken 3, 1-12 (6)

Gemeente van Christus, broeders en zusters,

Waarom zou je God dienen? Daar gaat het over in Spreuken. Wijs met God start bij ontzag voor de HEER ¹.

Kennen en weten

In onderscheid tot *weten* is *kennen* altijd relationeel ².

Relationeel

Mensen die van elkaar houden, wonen in elkaars hart. Je adres, opleiding, telefoonnummer en facebookpagina zijn handig om te weten. Maar kennen doe je met liefde in je hart. *Kennen* in het OT ligt dicht aan tegen *liefhebben*. God kennen is Hem liefhebben, Hem erkennen en belijden ³.

Metten met liefde

Metten is weten. Dat gaat over inzicht in data. Hoe is het zuurstofgehalte vraagt de arts? Hoeveel vluchtelingen zijn er vraagt de beleidsmaker? Hoeveel kinderen van gescheiden ouders zijn er? Spreuken zegt dat je dan het belangrijkste nog over het hoofd ziet. Relaties en mensenlevens meet je anders. Die man in het ziekenhuis is vader. Net als hij die tijdens zijn vlucht op zee vrouw en kind verloor. Het kind van gescheiden ouders voelt elke dag de pijn. Spreuken zegt: je kunt het leven niet los zien van God de Bron van

---

¹ Spreuken 9, 10. Spreuken 15, 33. (NBV). Zie ook Psalm 111, 10.

² B.K. Waltke (2004) *The Book of Proverbs. Chapters 1-15*. W.B. Eerdmans: Grand Rapids / Cambridge 76-88. L.G. Perdue *Proverbs* (2000). John Knox Press: Louisville 15-23

³ Zo ook Spreuken 1. Spreuken 2, 3-6. Spreuken 8, 17

ons leven. David en zijn zoon Salomo hadden inzicht nodig om koning te zijn. Maar welke wijsheid levert rechte paden als waardevol testament? Hoe meet je dat? Met de maat van Gods mateloze liefde en genade. God is één – belijdt Israël⁴. En God is liefde. Wie niet liefheeft, kent God niet, want God is liefde⁵. Wees wijs met God. Heb Hem lief in al je wegen, erken Hem en doe wat Hij gebiedt⁶.

Niet vrijblijvend

Wijsheid is dus niet vrijblijvend. Wijsheid is een persoon⁷. In het NT heet Jezus onze wijsheid⁸, die gerechtvaardigd wordt door haar kinderen⁹. Waar wijsheid spreekt, is God aan het woord. Wijsheid is een verbindend aanbod van Gods genade. Je kunt het naast je neer leggen. Niet doen zegt Spreuken 1¹⁰. Daar ga je mee verloren. Als jij de kennis hebt gehaat¹¹. Israël ging te gronde door gebrek aan kennis¹². Waarom laat je dat gebeuren? Waarom zou je voor een kort leven zonder God de prijs van de ondergang betalen? Voor weinig plezier echte vreugde missen en eeuwig geluk mislopen? Waarom zou je niet liefhebben? Ken Hem in al je wegen, dan zal Hij je paden recht maken.

Leven met God

Spreuken 3, 1 – 12 staat vol wijsheid om met God te leven.

---

⁴ Deuteronomium 6, 4

⁵ 1 Johannes 4, 8

⁶ Waltke (2004) 88-125. Perdue (2000) 4-15

⁷ Het meest duidelijk is dat in Spreuken 8 waar wijsheid zichzelf bekend maakt – in woorden die alleen bij God zelf passen. Waltke (2004) 83-87.

⁸ 1 Korinte 1, 30-31 en zo wordt eigen wijsheid door Hem tot dwaasheid.

⁹ Lukas 7, 35

¹⁰ Spreuken 1, 20-33 en ook Psalm 1, 6

¹¹ Spreuken 1, 29

¹² Hosea 4, 6

Vader en zoon

Wie zegt dit allemaal? Het zijn woorden van een vader voor zijn zoon (vers 1). Mijn zoon vergeet mijn onderwijs niet. Een vader spreekt zijn zoon aan. Maar ook een leraar – leerling verhouding is een soort vader – kind relatie. Ook die kan zeggen *Mijn zoon vergeet mijn onderwijs niet en laat je hart mijn geboden in acht nemen*. David zei het tegen Salomo¹³ die het ook weer doorgeeft. Het was misschien je dooptekst? In het bijbeltje dat ik als tiener van mijn vader kreeg, schreef hij: *Ken Hem in al je wegen, dan zal Hij je paden recht maken*.

Wijsheid is geen theorie. Zoek haar in de sfeer van gezin, familie en samenleving. Het zou ook je moeder kunnen zijn. Of je opa. Gods belofte is dat Hij de harten van de vaders tot die van de kinderen zal neigen¹⁴. Jij met jouw hart bij dat van je kinderen. Tegen wie zeggen wij het dan? Hoe ga jij met je kinderen om? Zijn ze veilig bij ons? Leef je zelf wijs met God? Geef je dat door? Dat is relationeel. Rijk word je gezegend als jij dit verbindend aanbod van Gods liefde aanvaardt. God heeft de liefde hoog in zijn hart. Het stroomt zomaar over de rand. Als dat bij je binnenkomt zit die de liefde ook bij jou hoog in het hart. Dat is verbinding in gezin en samenleving die zijn weerga niet heeft. Liefde is de bron van wijsheid. Richtingaanwijzer voor een leven met God. Niet naast je leven als een apart stukje godsdienst dat je erbij doet. Maar er middenin. Laat je door goed onderwijs leiden. Geef niet toe aan gedachten en gevoelens die je laten verdwalen. Heb ontzag voor God. Wijsheid begint met ontzag voor God. Ook als het thuis misschien niet fijn was.

Ontzag voor God

---

¹³ 1 Kronieken 28, 9

¹⁴ Maleachi 4, 6

Wijsheid is wel Gods zegen, maar niet onze succesformule.

Wijsheid is geen succesformule

Wij met onze welvaart moeten dat beseffen. Opvallend zijn in de eerste tien verzen de vijf aansporingen, gevolgd door telkens vijf keer een aanmoediging er direct achteraan. Die aanmoedigingen staan in de *even* versnummers. Ze klinken overvloedig. Lang leven in vrede (vers 2). Waardering van God en mensen (vers 4). Rechte paden voor je voeten (vers 6). Gezondheid (vers 8). Als je God dient door jaarlijks de eerstelingen van al je drie oogsten te offeren, stromen jouw schuren vol en de wijn vloeit rijkelijk (vers 10). Wees wijs en je wordt voorspoedig. Echt iets voor welvaartprekers. In onze welvaartseconomie is het niet denkbeeldig dat de zegen van Gods woord wordt verdraaid in foute preken.

God leren kennen

Dat is er naast. Het doel van de zegen is om God in liefde erkennen. Spreuken 3 is geen vrijbrief om aan de bak te gaan voor succes. Lees de vijf aansporingen in de eerste tien verzen! Die zijn gericht op God. Het gaat erom deze God te leren kennen en te dienen. Lees je in de *oneven* verzen. Dat begint met een vermaan om Gods geboden te doen (vers 1), dan volgt de aansporing om goedheid en trouw vast te houden (vers 3), om de HERE te vertrouwen en niet je eigen inzicht (vers 5) en om niet wijs te zijn in eigen ogen (vers 7) maar God te eren (vers 9). Kortom: je hoeft er niet beter van te worden, als jij God maar (beter) leert kennen¹⁵.

Liefde en discipline

Wijs onderwijs is dat. Je wordt niet naar de mond gepraat. Maar gecorrigeerd. Ons wordt discipline geleerd. Liefde en

---

¹⁵ Waltke (2004) 236-250. P.E. Koptak *Proverbs* (2003) NIV Application Commentary 117-121, 128, 135-136

discipline. Bij ons thuis zijn dat gevleugelde woorden. Liefde en discipline – woorden die ook wel gekrijs konden veroorzaken. Kan je ook gewoon praten?! Maar samen vormen zij de basis van fijn gezinsleven in verbondenheid.

Zegen van wijsheid

In je gewone leven als familie. In je bedrijf. Je beroep met al die stress. En in dat heel gewone. Dagelijks brood. Kleren voor je kinderen. Je studie of je stage. Je gewone leven. Dat wil je toch goed hebben? God zegent toch met overvloed?

Jawel. Maar niet om eigen voordeel. Dat is de correctie. De wijsheid van Spreuken is geen belofte voor een leuke carrière, een levenspartner, voorspoed en gezondheid, of een succesvol boekjaar. Het gaat om iets anders. Een zoon krijgt van zijn vader beweegredenen mee om ontzag voor God te hebben. In God zelf alleen vind je rust. Niet in voorspoed op aarde. In Spreuken gaat het daarom ook over de dwaalweg van het grote genieten. De dwaasheid. Zonder wijsheid is rijkdom een valstrik. Er staan veel portretjes van goddelozen in Spreuken. Ze gaan voor zichzelf. Vertrappen wat kwetsbaar is. Hebben plezier in ongerechtigheid. Ga niet de weg van de dwaasheid op. Heb ontzag voor God.

Hemelse Vader

De verzen 11-12 vatten het samen. Een vader houdt zijn zoon voor om de vermaning van de HERE niet te verwerpen. Maar niet autoritair. Hij zegt niet: jij moet doen wat ik zeg. Hij wijst boven zichzelf uit naar God onze hemelse Vader. God zegent rijk en onverdiend. Maar niet als succesautomaat. Of om verwende kinderen te krijgen die leren voor zichzelf te gaan. De HERE bestraft ook.

Dat is realistisch. Je leeft in een wereld die niks heeft met God en zijn geboden. Wij mensen gaan vooral voor wat we zelf leuk en prettig vinden. De wijsheid van God gaat dwars

in tegen wat wij er zelf van vinden. Volg jij die wijsheid, kun je alleen komen te staan. Daar gaat het in het slot van Spreuken 3 over. Onder tegenstand geef je makkelijk op. Het is moeilijk om alleen te staan. Dat vindt niemand leuk en dus volg je liever eigen inzicht. Niet doen zegt deze vader. Laat je corrigeren en zeg ja tegen God als Hij jou op deze manier discipline bijbrengt. Net als Jezus zelf. Die leerde gehoorzaamheid in wat Hij heeft geleden ¹⁶.

God kennen

Wil jij God leren kennen om die rechte paden? Dat je eens – als je terugkijkt – zult zeggen: God heeft het helemaal goed gedaan in mijn leven? Volg dan eerst de aansporing op *Vertrouw op de HERE met heel je hart en steun niet op je inzicht.*

De HERE vertrouwen

De HERE kennen is Hem vertrouwen en liefhebben. Hoe doe je dat? Bewaar trouw en goedheid, schrijf die in je hart. Vindt gunst en goed verstand (verzen 3-4). Niks mis met inzicht. Maar vertrouw er niet op. Dan speel je zelf voor ‘god’. Ons inzicht is nog geen Godsvertrouwen. Wij zijn niet de regisseurs van ons leven. En nepgoden als zelfzucht en egoïsme spelen graag de baas. Vertrouw liever op de HERE met heel je hart. De HERE. Toen God Mozes riep als bevrijder, noemde Hij die Naam ¹⁷. Ik ben die Ik ben. Ik ben er voor jou. Ik ben erbij. Zo is Hij. Altijd.

Deze naam gaf God aan Jezus. Omdat Hij onze dwaasheid als schuld op zich nam. Jezus kreeg die ene Naam boven alle naam. Opdat in de naam van Jezus alle knie zich eens

---

¹⁶ Opvallend staan de verzen van Spreuken 3, 11-12 ook in Hebreeën 12, 5-6 over de volharding in de navolging van Jezus.

¹⁷ Exodus 3, 13-14

zal buigen ¹⁸. Vertrouw je Jezus? Hij stuurt niemand weg die tot Hem komt. Nooit gedaan? Hoogste tijd! Biddend jezelf overgeven aan Jezus, ook al overzie je de gevolgen van zo 'n gebed niet. Maar doe het met heel je hart.

Met heel je hart

Ons hart is centrum van ons leven. Het is onbetrouwbaar – alle zaden van boosheid wonen er in en beïnvloeden onze beslissingen en keuzen. Die moet je dus geen water geven – anders overwoekeren ze alles. Bewaar je hart met al je kracht, want daaruit komen alle activiteiten van je leven voort ¹⁹. Mijn zoon geef Mij je hart zegt de wijsheid ²⁰. Bij de HERE is het veilig als je daar zijn goedheid en trouw in opschrijft. Zijn woorden bewaren je voor verkeerde keuzen. Jozef werd in Egypte bewaard voor een foute relatie omdat Gods verbond in zijn hart was. Maar je mag ook op zijn Naam vertrouwen als het wel compleet mis is gegaan. Als jij maar één en ongedeeld op God vertrouwt. Dan schrijft Gods Geest de woorden van Jezus in je hart. De Messias van Israël vervult het nieuwe verbond dat God door Jeremia aankondigde in Jeremia 31, 31-34. Dat God zelf zijn wet in je hart schrijft. Niet meer op stenen tafels of in een boek. Maar Jezus' woorden als levende bron in je hart ²¹. Dat doet de Geest als trouwe Leidsman in al je wegen.

In al je wegen

Dan zal Gods woord niet wegslijten maar je helpen om niet voor jezelf te gaan. Ongegrond zelfvertrouwen zet je de deur uit. Door de wet van God te overdenken bij dag en bij

---

¹⁸ Filippenzen 2, 9-11

¹⁹ Spreuken 4, 23

²⁰ Spreuken 23, 26

²¹ Hebreëen 8, 8-13 zegt dat deze belofte in Christus Jezus is vervuld. Jezus zelf beloofde dat ook, lees je in Johannes 7,37-39

nacht²². Merken dat Hij jouw weg kent²³. Hem kennen is ook alles tegen Hem zeggen. Ouderpijn en kinderpijn. Vertrouwend dat Hij ons leidt in onze wegen. Niet er buitenom of ernaast in een godsdienstige schijnwereld.

Rechte paden

Zo maakt Hij rechte paden in je gezin, in de familie en in de samenleving. Niet volgens eigen inzicht – wat verdraaid krom kan zijn – maar met de Heilige Geest als gids. Een gids heeft een helicopterview. Kinderen lopen in een onbekende stad met je mee. Ze weten zelf de weg niet. Toen ik dat bijbeltje van mijn vader kreeg, werd ik daarna niet autoritair door hem achtervolgd. Hij was streng voor zichzelf en mild voor anderen en kon sorry zeggen. Kort voor hij stierf, kreeg hij – nog voor hij wist dat hij ziek was – een gidswoord mee van God. Uit zijn trouwtekst.

Een Portugees gezegde luidt: God schrijft recht met kromme lijnen²⁴. Dat is waar. In de naam van Christus Jezus. Hij stierf om al onze dwaasheid maar stond op om voor ons de hoogste wijsheid te worden. Stem jij daarmee in? Bedenk dan aan wie jij daar iets van kan doorgeven. Of kun jij daar helemaal nog niet mee uit de voeten? Ken Hem in al je wegen, dan zal Hij je paden recht maken.

Amen

Nieuwegein

12 maart en 16 juli 2017

Preeksamenvatting – voor vragen en reacties:

ds. Cor van Dis

Lierseschans 8 3432 ET Nieuwegein

06-36271048

cnvd@solcon.nl

---

²² Psalm 1, 2

²³ Psalm 1, 6

²⁴ Waltke (2004) 245